

การพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

The Development Public-Mindedness of the Students at Ban Phaeng Phitthayakhom School
under the Office of the Secondary Educational Service Area 22

ไมตรี สารการ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมี จิตสาธารณะของนักเรียน 2) หาแนวทางการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน และ 3) ติดตามผลการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 27 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และค่าร้อยละความก้าวหน้า การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีดังนี้

1.1 สภาพ พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม ยังขาดการมี จิตสาธารณะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ฟังประสงค์ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ไม่รู้จักการดูแลรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่โรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องคอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด

1.2 ปัญหา พบว่า นักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน ไม่เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง ทำลายข้าวของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนดำเนินการ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ศึกษาคุณงามโรงเรียนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์ 4) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 5) กิจกรรมคนดีศรีบ้านแพง 6) กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน 7) การนิเทศภายใน

คำสำคัญ : การมีจิตสาธารณะของนักเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ,*** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะตนเอง สำหรับนักเรียน วงรอบที่ 1 ก่อนการพัฒนาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.85$) เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง ทุกตัวบ่งชี้ภายหลังมีการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.90$) โดยมีร้อยละความก้าวหน้า เฉลี่ย 48.83 เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับ มาก และวงรอบที่ 2 การพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเฉลี่ย 86.05 เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ ในวงรอบที่ 2 พบว่า ทุกพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาการมีจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) investigate the current states and problems concerning public-mindedness of the students 2) find out guidelines for developing public-mindedness of the students and 3) follow up and evaluate the development of public-mindedness of the students at Ban Phaeng Phitthayakhom School under the Office of the Secondary educational Service Area 22. This research employed two spirals of a four-stage action research comprising planning, action, observation, and reflection. The target group consisted of the researcher, 27 co-researchers and 55 informants. The instruments used were a test, a form of assessment, a form of observation, and a form of interview. Quantitative data were analyzed using mean, percentage, standard deviation and Percentage of Progress. To analyze qualitative data, content analysis in forms of content classification and descriptive presentation was applied.

The findings were as follows:

1. The current states and problems concerning public-mindedness of the students at Ban Phaeng Phitthayakhom school under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 found that the students faced a lack of public-mindedness, discipline, and responsibilities. The students obtained aggressive behaviors, but a lack of taking care of and maintaining public properties and did not pay attention to attending any activities organized by the school. The parents/ guardians and teachers had to pay strict attention to them.

2. The guidelines on developing public-mindedness of the students at Ban Phaeng hitthayakhom School under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 included: 1) a study tour at the model school which was successful in developing public-mindedness, 2) activities for developing public-mindedness for the students including ; 2.1 Activity of Admiration of the Good in the front of the Flag Pole, 2.2 Activity of Records on Daily Good Deeds, 2.3 Activity of trains morality virtue at the End of Working Day, 2.4 Activity of Cleanliness Maintenance Campaign, 2.5 Activity of the Outstanding of Ban Phaeng, and 2.6 Camping for Morality to Develop Public-Mindedness of the Students. and 3) Internal supervision

3. The effects of the development of public-mindedness of the students in the first spiral, before the devolvement, were at the moderate level as a whole ($\bar{x} = 2.85$). When each behavioral indicator was considered, it was found that it was at the moderate level in every indicator. After the development, it was at the high level as a whole ($\bar{x} = 3.90$). The average Percentage of Progress was 48.83. When each

behavioral indicator was considered, it was found that it was at the high level in every indicator. And in the second spiral, it was at the highest level as a whole ($\bar{x} = 4.70$). The average Percentage of Progress was 86.05. When each behavioral indicator was considered, it was determined that it was at the highest level. In conclusion, the effects of developing of public-mindedness among the students at Ban Phaeng Phitthayakhom school under the Office of the Secondary Educational Service Area 22 revealed that the students gained a better development on public-mindedness.

Keywords: Public-Mindedness of the Students.

ภูมิหลัง

สังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤต ค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยเป็นผลกระทบมาจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทย ผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังขาดทักษะ ในด้านการคิดวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคิดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี เว็บไซต์ไม่พึงประสงค์ขยายตัวสูงขึ้น สื่อ เทคโนโลยี ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวนมากจำกัดในเรื่องของความเข้มงวดทางจรรยาบรรณ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางลบทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะให้ความสำคัญส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง นำไปสู่ปัญหาทางสังคมต่างๆ หลายอย่าง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 หน้า 15)

สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติได้ทำการสำรวจเด็กเรียนเก่งมุ่งแต่เรียนแต่ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ขาดการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนเด็กเรียนไม่เก่งก็พยายามทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อสร้างพื้นที่ให้ตัวเอง ซึ่งอาจไปหมกมุ่นกับบอบายมุขสรูปแล้วทั้งเด็กเรียนเก่งและเรียนไม่เก่งขาดจิตสำนึกสาธารณะ ขาดศีลธรรมและขาดรากฐานประชาธิปไตยมีแนวโน้มไปในทางซีเกียจ ซีโงง ซีไอซีไอจฉฉ ทั้งหมดไม่ใช่เด็กผิดแต่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่ไม่มีพลังพอที่จะสามารถสร้างจิตสำนึกได้ การจัดการเรียนรู้ไม่ควรเน้นตำราเป็นตัวตั้ง ไม่ควรสอนแต่ในหนังสือ โดยที่ไม่ได้ไปเรียนรู้ชีวิตของคนในชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม ควรลดการเรียนในตำราลงครึ่งหนึ่งแล้วเรียนรู้ร่วมกับคนในสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของศีลธรรมและเป็นรากฐานของประชาธิปไตย (ประเวศ วะสี, 2549 หน้า 22) เพราะการศึกษาในปัจจุบันขาดมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งหากสังคมเน้นแต่คนเก่งเราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรมจริยธรรม เขาก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งก็จะไม่ยอมให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550 หน้า 1)

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาคนในวัยเรียนเพื่อเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เพราะเหตุว่าผู้เรียนที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเด็ก ซึ่งถือว่าในวัยดังกล่าวเป็นการเรียนรู้และพัฒนาการเป็นพื้นฐานของชีวิต สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนระดับวัยเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นวัยแรกเริ่มของการดำรงชีวิต เพื่อเป็นพื้นฐานของการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องให้การศึกษารอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเอง โดยอยู่บนพื้นฐานตามหลักความถูกต้องและยอมรับของสังคมโดยรวม เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตรงนี้ได้ สถานศึกษาจึงต้อง

มีวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสิ่งเหล่านี้อย่างเป็นทางการและปฏิบัติ ในที่สุด หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แต่ในการ ปฏิบัติสถานศึกษาส่วนมากมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการมาก จนบางครั้งลืมนึกไปว่า การศึกษาที่แท้จริงนั้นมุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามทั้งความรู้และความประพฤติดี จึงควรส่งเสริมทั้งงานวิชาการและคุณธรรมจริยธรรมให้ เจริญก้าวหน้าขึ้นควบคู่กันเสมอ เพราะสังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันรุนแรงขึ้นทำให้มุ่งกอบโกยผลประโยชน์อย่างเห็น แก่ตัว ไม่สนใจว่าผู้อื่นจะได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ รวมทั้งขาดความสนใจในภาพรวมของประเทศ เนื่องจากคิดว่า ตัวเองไม่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงกับเรื่องนั้นๆ แม้รู้ว่าจะเกิดผลเสียหายอย่างมากตามมาก็ตาม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546 หน้า 1) สถาบันต่างๆ ในสังคม ซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนนั้นขาด ประสิทธิภาพในการดำเนินการและขาดการบูรณาการร่วมกัน พ่อแม่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบปล่อยปละ ละเลย เพราะสภาพทางเศรษฐกิจบีบบังคับให้ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน เพื่อความอยู่รอดจนมองข้าม ความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่บุตรหลานของตนและพบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับชั้น ยังขาดการสอดแทรกในเรื่องการสร้างจิตสาธารณะและคุณลักษณะ พลเมืองที่ดีให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบแผน(ทัศนีย์ สาแก้ว, 2551 หน้า 3)

นอกจากนี้ สุริยเดว ทรีปาตี หัวหน้าคลินิกวัยรุ่น สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพวัยรุ่น : กรณีศึกษานักเรียนสายสามัญและสายอาชีพในเขตกรุงเทพฯ ชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และ สงขลา จำนวน 3,000 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 และอีกร้อยละ 25 ได้ เกรดเฉลี่ย 3.50 และเด็กจำนวนร้อยละ 90 จะอยู่กับพ่อแม่และครอบครัวที่อบอุ่น แต่เด็กถูกหล่อหลอมจาก ครอบครัวให้เน้นการเรียนเป็นหลักเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้พ่อแม่พอใจ แต่ไม่มีจิตสาธารณะ ทำให้เด็กแบ่งเป็น 2 ขั้ว กลุ่มที่เรียนเก่งก็จะเกะกะกันไป แต่เด็กที่เรียนไม่เก่งก็พยายามทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมของ ตนเองขึ้นมา(ประชาไทย, 2554 หน้า 4) ดังนั้นวิกฤตการณ์ขาดจิตสาธารณะของประชาชน ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทย การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย การเอา راحتเอาเปรียบและการเบียดเบียนซึ่ง กันและกัน มีการเบียดเบียนทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติ และสาธารณสมบัติต่างๆ เพิ่มมากขึ้น (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2546 หน้า 5) เพราะฉะนั้นหากเราไม่ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือจิต สาธารณะ ให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่แล้ว ย่อมมาเป็นห่วงสังคมไทยในอนาคต ที่จะเต็มไปด้วยการแก่งแย่งและความเห็น แก่ตัวอย่างรุนแรง(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546 หน้า 2) จิตสาธารณะจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็น พลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคล ที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเองไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น(ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547 หน้า 2) ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง จะมีผลกระทบ ต่อหลายระดับทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลกตามมา จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการ พัฒนาสังคม ประเทศ ชาติ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วนรวม ความคิดอยากมีสังคมที่ดี รัฐที่ดีไม่ใช่ความคิดใหม่สำหรับ คนไทย(อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์, 2550 หน้า 5) ดังนั้นจึงควรมีการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติโดยเฉพาะในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่ สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามได้ และสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่(ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547 หน้า 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯอย่าง กว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวม ทั้งร่วมจัดทำรายละเอียด ยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ "สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อ

การเปลี่ยนแปลง" เป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่แผนฯจะบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว จะต้องพัฒนาคุณธรรมประการหนึ่งที่เราไม่ค่อยพบในตัวผู้เรียน คือในเรื่องจิตสาธารณะหรือจิตอาสาซึ่งคุณธรรมหรือค่านิยมดังกล่าวเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนจากหลายตำบลที่เข้ามารับการศึกษ เช่น ตำบลบ้านแพง ตำบลไผ่ล้อม ตำบลนาบัว ตำบลโพธิ์ทอง และตำบลนาเขตงนั้น ในโรงเรียนจึงมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน คือ นักเรียนส่วนใหญ่ก็มีพฤติกรรมที่ดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน แต่มีนักเรียนบางกลุ่มแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ชอบขีดเขียนข้อความต่างๆ บนโต๊ะเก้าอี้ ทิ้งขยะไม่เป็นที่ทำให้สกปรก ทำลายป้ายต่างๆ ของโรงเรียนทำให้เกิดความเสียหาย เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจถือได้ว่านักเรียนขาดจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวม พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจากการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2554 มีผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลายท่านระบุว่านักเรียนไม่อยากช่วยงานบ้านเลิกเรียนแล้วจะจับกลุ่มคุยกันหรือไม่ก็ชวนกันไปเล่นเกมด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะผู้มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการมีจิตสาธารณะโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคมขึ้น เนื่องจากเป็นโรงเรียนในเขตชุมชนใหญ่ และสภาพทั่วไปของนักเรียนมาจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จะทำให้มีความแตกต่างกันในด้านจิตสาธารณะ ดังนั้นหากมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม ก็จะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในจิตสาธารณะของเยาวชนไทยต่อไปได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 : 11-15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551 หน้า 301-303) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนตามแนวความคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 P. 11-15, อ้างถึงในองอาจ นัยพัฒน์, 2551 หน้า 301-303) เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของปัญหาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตในห้องเรียนและนอกห้องเรียนช่วงทำกิจกรรมต่างๆ และ สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูผู้สอนรายกลุ่มสาระ ตัวแทนนักเรียน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง

1.2 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ ธรรมนูญของโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2554 และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแสดงถึงความมีจิตสาธารณะของนักเรียน

1.3 ประชุมคณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน อภิปรายเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียน และวางแผนพัฒนา และวางระบบติดตามและประเมินผล

1.4 แต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการติดตามประเมินผลการพัฒนา จัดทำเอกสาร

2. การปฏิบัติการ (Action)

ดำเนินการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมตามโครงการที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

2.2 การจัดกิจกรรมอบรม พัฒนาส่งเสริม /เสริมสร้างการมีจิตสาธารณะ

2.3 การนิเทศภายใน

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และการเข้าค่ายอบรมพัฒนาจิตและสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

4.1 นำผลที่ได้วิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนา

4.2 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานขั้นตอนการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นในภาพประกอบ 2

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยจำแนกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 27 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย

1.2 ผู้ร่วมวิจัย โดยเป็นครูปฏิบัติการสอนจำนวน 22 คนครูผู้รับผิดชอบงานด้านกิจกรรมนักเรียน

จำนวน 4 คน

2. กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 955 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 55 คน ประกอบด้วย

3.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา

3.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน

3.3 ตัวแทนนักเรียน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นหัวหน้าห้องและรองหัวหน้าห้อง จำนวน 22 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 44 คน

3.4 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คนประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ 1) นายทองแสง กิตติศรีวรพันธุ์ 2) นายถนอม สุวรรณราช และ 3) นายอิทธิพร วงศ์ดี

3.5 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 4 คน

3.6 คณะวิทยากร จำนวน 4 คน

3.7 กลุ่มผู้นิเทศ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการใช้เครื่องมือเป็นประเภทตามลักษณะของการดำเนินงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวางแผน ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมครู เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ คู่มือการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม

1.3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่

1.3.1 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

1.3.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

1.3.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูประจำชั้น

1.3.4 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของตนเองของนักเรียน

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน และการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สภาพจริงของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการพัฒนา

2.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มของนักเรียน เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือสำหรับผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนดำเนินการพัฒนา ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการพัฒนา

2.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับครู เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูเป็นผู้ประเมินตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด

2.4 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของตนเองสำหรับนักเรียน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง

3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งหมด 4 ชนิด โดยมีกระบวนการสร้างและการพัฒนาดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ การสร้างแบบสัมภาษณ์การพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา ของ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ (2545 หน้า 1-35) ตลอดจนการนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง

3.1.2 กำหนดขอบข่ายและสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมข้อมูลสิ่งที่ต้องการ โดยมีประเด็นที่จะสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

3.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.1.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.1.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานสาขาวิชา การวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.1.4.3 นางวัชรภรณ์ ทีสุกะ นักวิชาการศึกษานโยบายการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

3.1.4.4 นายเทพพร สุวรรณโส ครูชำนาญการ โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3.1.4.5 นายปิยะพันธ์ ชัยเสนา ครูชำนาญการ โรงเรียนดอนเสียวแดงพิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3.1.5 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.1.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมรายกลุ่มของนักเรียน การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ผู้วิจัย ดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสังเกตจากหนังสือการพัฒนาเครื่องมือ สำหรับการประเมิน การศึกษา ตลอดจนการนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง

3.2.2 กำหนดขอบข่ายของสิ่งที่ต้องการบันทึกแล้วกำหนดโครงสร้างของแบบสังเกต โดยมี ประเด็นที่สังเกต คือ การพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

3.2.3 นำแบบสังเกตที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.2.4 ปรับปรุงแบบสังเกตแล้วนำแบบสังเกตไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ โดยพบว่ามีความเที่ยงตรงโดยหาค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.2.5 นำแบบสังเกตมาปรับปรุงแบบสังเกตแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.2.6 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับครูการสร้าง แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 ศึกษาารูปแบบโครงสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการพัฒนา เครื่องมือสำหรับการประเมิน การศึกษา ตลอดจนการนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

3.3.2 กำหนดขอบข่ายของแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินพฤติกรรมของ นักเรียนตามขอบข่าย

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงเสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้ว นำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยพบว่ามีความเที่ยงตรงโดยหาค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.3.5 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.4. แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของตนเองสำหรับนักเรียนการสร้าง แบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาารูปแบบการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมิน การศึกษา ตลอดจนการนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

3.4.2 กำหนดขอบข่ายของแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ตามขอบข่ายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงเสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยพบว่ามีความเที่ยงตรงโดย หาค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.4.5 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2550 หน้า 132)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ร่วมกันสร้างขึ้น ใช้เวลาในการดำเนินการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2554 ถึงเดือนมีนาคม 2555 โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัยแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกิจกรรมพัฒนา ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและคณะกรรมการที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น ดำเนินการเก็บข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2554 เป็นต้นไป
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและคณะกรรมการจะเก็บข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย (PAOR)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นความเรียง
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนสำหรับครู ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละความก้าวหน้าแล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ ของตนเองสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนและค่าร้อยละความก้าวหน้าแล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีดังนี้

1. ค่าร้อยละ (%)
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละความก้าวหน้าสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำมาเสนอโดยความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า

1.1 สภาพ นักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม ยังขาดการมีจิตสาธารณะ สังเกตได้จากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก นักเรียนไม่ระเบียบวินัย ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ฟัง

ประสงค์ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนไม่รู้จักการดูแลรักษาลิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องคอยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด

1.2 ปัญหาที่นักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำลายข้าวของที่เป็นสาธารณะสมบัติ ไม่ใส่ใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. แนวทางพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดำเนินการพัฒนา ดังนี้ คือ

2.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการนำคณะครู ได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ณ โรงเรียนธาตุพนม และโรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์ มาเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลจากการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียน ทั้ง 2 แห่ง ในวันที่ 8 มกราคม 2555 พบว่า คณะผู้ร่วมศึกษาดูงานได้รับความรู้และประสบการณ์ และได้เห็นสภาพโดยทั่วๆ และการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนจริงของโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมที่เด่น เช่น กิจกรรมคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ เยาวชนไทยทำความดีถวายเป็นหลวง เป็นต้น

2.2 กิจกรรมการเสริมสร้างการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 การอบรมการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม ในระหว่าง วันที่ 20 - 21 มกราคม 2555

ผลการดำเนินงานกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาการมี จิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียน บ้านแพงพิทยาคม พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในความหมายของจิตสาธารณะ นักเรียน มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง สนุกสนาน เกิดความเข้าใจ มีความตระหนักในภาระหน้าที่สร้างจิตสาธารณะเพิ่ม มากขึ้นอย่างน่าพอใจ

2.2.2 กิจกรรมการส่งเสริมการมีจิตสาธารณะประกอบด้วย

2.2.2.1 เชิดชูคนดีหน้าเสาธง เป็นการกล่าวยกย่องชมเชยนักเรียนที่ได้ทำความดีและมี พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะหน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555 มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของครูเวรประจำวัน และครูฝ่ายกิจกรรม นักเรียน

2.2.2.2 บันทึกความดีประจำวัน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555 จุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน รู้จักเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดูแลรักษาสารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ โดยให้นักเรียนได้บันทึกความดีที่ตนเองได้ กระทำในแต่ละวันลงในสมุดบันทึกของตนเองแล้วนำมาให้คุณครูที่ปรึกษา รับรอง แล้วส่งต่อครูผู้รับผิดชอบ ประกาศยกย่องความดีที่ทำ

2.2.2.3 สอดแทรกในการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการมีจิต สาธารณะ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาด้านการมีจิตสาธารณะและเป็นการกระตุ้นให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของ นักเรียน โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555 มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของ ครูประจำวิชาทุกคน

2.2.2.4 อบรมคุณธรรมจริยธรรมวันสุดท้ายเป็นการให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมสวดมนต์ไหว้ พระนั่งสมาธิ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิ เป็นการปลูกฝังคุณธรรมความมีวินัย พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมด้านการมีจิตสาธารณะให้กับนักเรียน กิจกรรมนี้จัดขึ้นทุกวันศุกร์สุดท้ายโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555

2.2.2.5 รณรงค์รักษาความสะอาด เป็นการ การมอบหมายให้นักเรียนดูแลรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับมอบหมายตลอดทั้งวัน ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555 โดยมีคำสั่งแต่งตั้งครูที่ปรึกษาคอยควบคุมดูแลและสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เกี่ยวกับพัฒนาการจิตสาธารณะด้านการรักษาความสะอาด และดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน

2.2.2.6 คนดีศรีบ้านแพง เป็นการคัดเลือกนักเรียนตัวอย่างที่ทำความดีด้วยจิตสาธารณะเพื่อมอบรางวัลและเกียรติบัตรประจำปี ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 10 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2555 โดยคัดเลือกจากนักเรียนชาย 1 คนนักเรียนหญิง 1 คนทุกระดับชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษาจะทำการสรุปคะแนนความดีและประกาศเป็นคนดีศรีบ้านแพง มอบเกียรติบัตรและได้รางวัลความดี ประกาศให้ชุมชนรับทราบ

3. ผลการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมินพฤติกรรมการมี จิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การแสดงพฤติกรรม โดยประเมินตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลังการพัฒนา พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทุกตัวชี้วัด วงรอบที่ 2 ภายหลังการพัฒนา พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกตัวชี้วัด

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของตนเองของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของตนเองของนักเรียน เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแสดงพฤติกรรม โดยให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของตนเองตามตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ พบว่า วงรอบที่ 1 ภายหลังการพัฒนา พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทุกตัวชี้วัด ในวงรอบที่ 2 พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกตัวชี้วัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเหมาะที่จะนำมาพัฒนาสถานศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 โรงเรียนสามารถนำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้พัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการงานวิชาการ โรงเรียน การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นต้น

1.3 บุคลากรในโรงเรียนสามารถนำความรู้และเทคนิคการพัฒนาการมี จิตสาธารณะของนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.4 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายในสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงาน

1.5 ครูควรมีความตระหนักต่อการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งพบว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาคุณธรรมในด้านอื่นๆ

1.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรที่จะเห็นความสำคัญในการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเฉพาะด้านเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนอย่างยั่งยืน เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาด้านความมีวินัยของนักเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมนำความรู้ในโรงเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นของนักเรียน

2.2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาควรมีอย่างหลากหลายและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในการพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

2.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมและ ประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์เจริญวงศ์ศักดิ์.(2553).*การบริหารธุรกิจและการบริหารจิตใจภาวะวิกฤต*. กรุงเทพฯ : ชัดเชสมิเดีย.
เกษม จันทร.(2551). *วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้โครงการอบรมธรรมะเพื่อพัฒนาจิตและโครงการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมนำดวงใจห่างไกลยาเสพติดโรงเรียนหันปลาหางหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*. อุดรดิษฐ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.
- กิตติชัย กิณานิกร.(2555). *ครู. สัมภาษณ์*, 8 มกราคม 2555.
- กิตติยา ภาโส.(2555). *ผู้ปกครอง. สัมภาษณ์*, 20 มกราคม 2555.
- โกศล มีความดี.(2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรัญ แก้วเป็ง. (2546). *วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านคารวะธรรมนักเรียนโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ.*วิชาการวิจัยชุมชน*.(2545). กรุงเทพฯ : เอส.อาร์. ปรีนติ้งแมสโปรดักต์, พิษณุโลก.